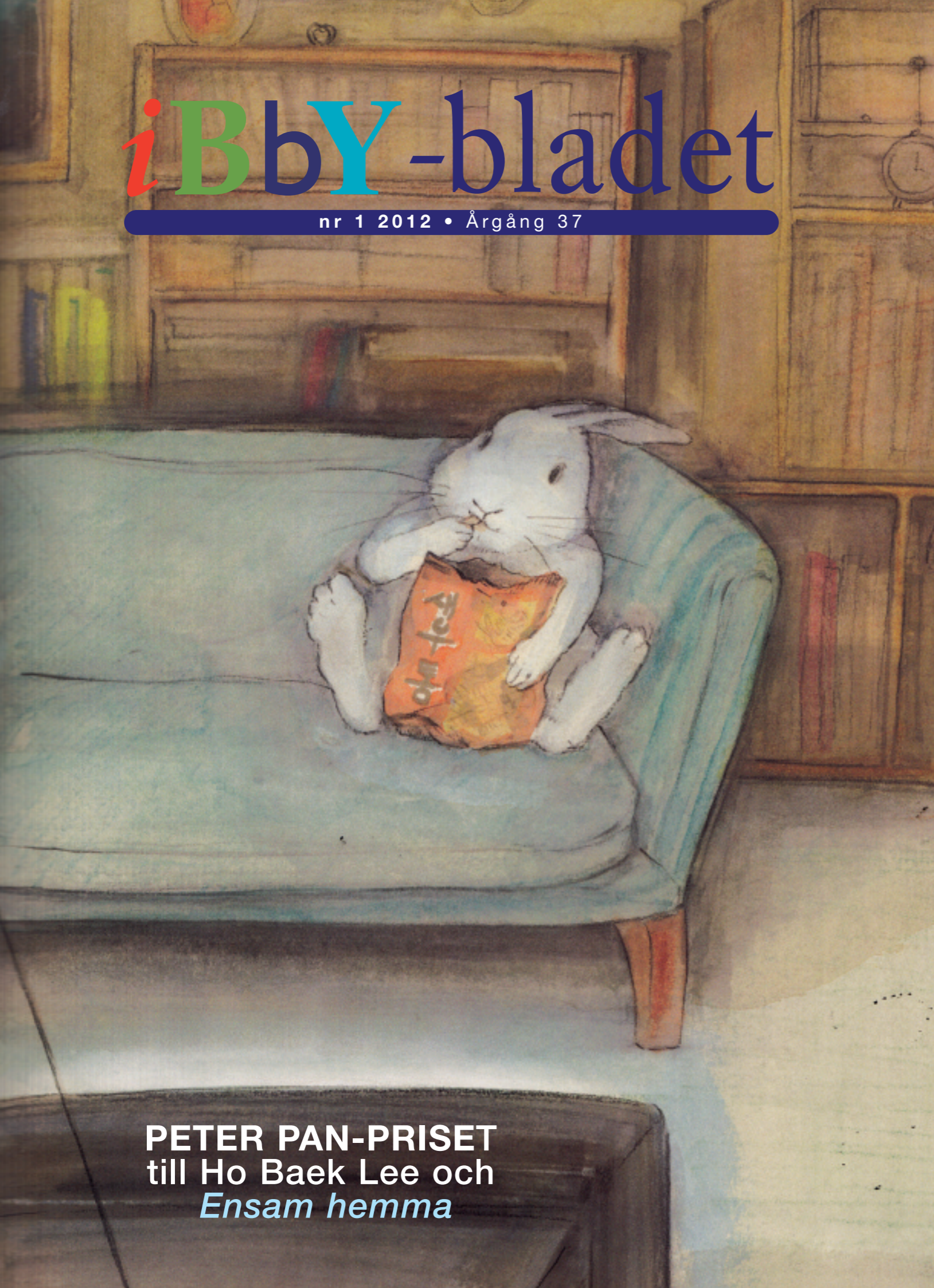

*i*BbY-bladet

nr 1 2012 • Årgång 37

PETER PAN-PRISSET
till Ho Baek Lee och
Ensam hemma

Kaninen i *Ensam hemma* försar fram i den människotomma lägenheten med hjälp av ett par koreanska ätpinnar

Peter Pan Priset

Ensam hemma i Korea

Om svenska bokförlag hade haft koreanska lektörer ...

Om de hade botaniserat i en lista på IBYBS kongress i Basel 2001, över världens bästa barnböcker under 50 år ...

Om något av dem hade vågat satsa på en utanför Korea helt okänd bok ...

Ja då hade kanske *Ensam hemma* fått Peter Pan-priset redan 2002, eller åtminstone 2003. Och då hade det varit ett överraskande och nästan lite djävvt val. En väl skriven och underbart känsligt illustrerad helt igenkännbar kaninsaga men från ett då totalt okänd barnboksland: Korea.

Nu blev det inte så. Nu kom det att dröja till 2012 innan *Ensam hemma* av Ho Baek Lee får årets Peter Panpris som 2011 års mest intressanta översatta bok för barn.

Det är absolut en värdig vinnare men kanske inte det djärva val det skulle ha kunnat vara om inte om hade varit. Historien om en liten kanin som rumsterar om ett dygn när familjen är borta är inte översatt från koreanska utan från engelska. För 2003 kom den ut i USA där den bland annat fick det aktningsvärda priset *Blue Ribbon* som årets bästa bilderbok. Sedan dess har den spritts under sitt engelska namn *While we were out* runt om i världen.

Sedan dess har också dess upphovsman Ho Baek Lee gjort och givit ut ett drygt dussin andra bilderböcker på sitt eget förlag *Jaimimage* i Söul. Han har blivit en central gestalt i den koreanska barnboksvärlden (som är ytterst livaktig både hemma i Korea och ute i världen) och är en av deltagarna i ett rundabordssamtal på årets Bolognamässa, om koreanska bilderböcker.

VEM ÄR DÅ HO BAEK LEE?

Han är född 1962 i Söul och studerade journalistik och massmedia där innan han på sent 80-tal reste till Paris. Där råkade han läsa en bilderbok av Tomi Ungerer och, som det står i en artikel om honom på nätet, "fick en chock".

Så kunde en bilderbok för barn vara, tänkte han. Det ville han göra själv! Bilderböcker för barn! I Ungerers anda. Så kloka, så vackra, så respektfulla!

Efter fyra år i Paris reste han hem till Söul och fick arbete hos några av de stora bokförlagen. Han läste,

redigerade och layoutade alla sorters böcker. Så småningom skapade han ett eget förlag specialiserat på kärleksfullt och omsorgsfullt gjorda böcker för barn.

Han arbetar länge med varje bok, i snitt tre år, och söker motiv i sin egen närmiljö. Det gäller i allra högsta grad *Ensam hemma* som kanske rent av är självbiografisk. För han bor alltjämt i Söul med fru, barn och kanin och i reklamen runt boken läser man att den bygger på en verklig händelse.

Vilken är då den händelsen? Så vitt jag förstår måste det vara de små, små kaninlortar som en familj hittade här och där i sitt hem när de varit borta över helgen. Kaninlortar inomhus fast kaninen bodde på balkongen och fast dörren mellan balkong och vardagsrum var stängd ...

Linda Pelenius på Berghs förlag har gjort översättningen från den engelska upplagan så det är hon som får ta emot priset på bokmässan i Göteborg till hösten.

Annika Holm

Det finns inte många spår av den livaktiga koreanska barnlitteraturen i Sverige ännu, men ändå några.

Två starkt personliga och säregt vackra faktaböcker har kommit ut på Trastens förlag: *Världen i kartan* och *Jordbarn, Himmelsbarn*. Den ena handlar just om kartor ur ostasiatiskt perspektiv, den andra om tolv kinesiska skrivtecken.

Choi Sukhee som gjort bilderna till båda, besökte Sverige vid Internationella barnboksveckan häromåret och i förra numret av IBY-bladet gjorde Mats Kempe en lång intervju med henne.

Ett annat avtryck från Korea har nått Sverige på en lite krångligare väg. På Felis förlag i Göteborg kom häromåret Grimmsagan *Rapunzel*, med fantastiska bilder av ungerskan Katalin Szegedi.

Och vad har då det med Korea att göra, undrar man förstås. Jo Katalin såg en annons på bokmässan i Bologna. Ett koreanskt förlag sökte illustratörer och hon visade dem sina bilder. Efter flera år fick hon napp, man skulle ge ut klassiska bilderböcker och Katarina illustrerade då sagan om Rapunzel med det långa håret som kom ut i Korea och i Ungern.

Och Felis förlag såg boken och så kom den ut på svenska.

Peter Pan-priset. Silverstjärna till *Strimmor av hopp* av Ruta Sepetys

DE TOG MIG I NATTLINNET

Så dramatiskt inleds ungdomsromanen *Strimmor av hopp*, skriven av Ruta Sepetys. Historien börjar en junikväll 1941, i Kaunas, Litauen. Det knackar plötsligt på dörren hos familjen Vilkas. När mamma Elena öppnar står där några män från NKDV, (senare KGB), den sovjetiska hemliga polisen i trappen.

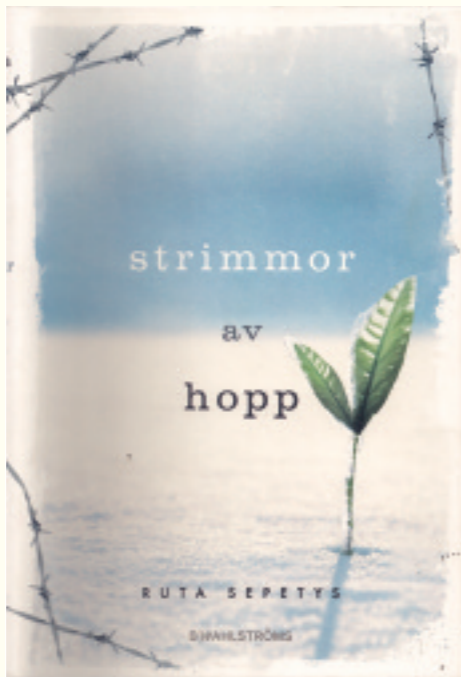
De meddelar att familjen har tjugo minuter på sig att packa innan de kommer att skickas vidare. Vart? Hur? Det kan ingen föreställa sig.

Som läsare kastar du, tillsammans med femtonåriga Lina, hennes mamma och lillebror Jonas och många andra Kaunasbor, in i en boskapsvagn för vidare transport till ett arbetsläger i Sibirien. Pappan i familjen skiljs vi från redan inledningsvis och vi återser honom aldrig.

De oändliga tågresorna, de vidriga förhållandena, den omänskliga grymheten i arbetslägren och den ständigt plågande ovissheten är brutal läsning. Törst, hunger, smuts, löss, blod och död skildras på ett osentimentalt och ärligt sätt. Den oupphörliga kolden är påträngande. Ingen lämnas oberörd.

Insprängt i berättelsen finns tillbakablickar från Linas vardagsliv i Kaunas. Dagar fyllda av en tonårings funderingar kring familj, kompisar och kärlek. Dagar om Linas längtan efter att teckna och börja på konstkurs. Dessa återblickar ger en stark närvarokänsla och tillför historien ett annat perspektiv. Läsningen blir samtidigt både mänsklig och omänsklig. Obarmhärtig.

Ruta Sepetys f. 1967) bor i Nashville, Tennessee, USA. Hon är väl förtrogen med sitt ämne eftersom berättelsen delvis bygger på hennes egen släkts historia och hon under hela sin uppväxt hört berättas om hur hennes far flydde från Litauen till USA. Hon inspirerades att förmedla det öde han delar med många och som också kan behöva lyftas fram. Det är viktigt att vår samtid får ta del av denna, relativt okända sida av andra världskriget. Sepetys har gjort flera studieresor till Litauen för att forska och i sitt efterord tackar hon alla

som hjälpt henne i arbetet med denna roman.

Strimmor av hopp är en angelägen och tänkvärd bok om mod, svek, rädsla, hopp och kärlek. Beskrivningen av Stalins utrensningar i Baltikum är en av världshistoriens grymma och omfattande. Vi följer Lina under tolv års kamp för att överleva. Hennes öde är inte unikt. Sepetys skildring är viktig läsning som inte lämnar någon oberörd. Boken är lättläst med korta kapitel men kräver ändå en modig läsare.

Ingrid Källström

Ruta Sepetys, *Strimmor av hopp*
Översättning: Lina Erkelius
B Wahlströms förlag 2011

JORDBARN, HIMMELSBARN

Årets andra Peter Pan-silverstjärna går till den koreanska barnboks-konstnären Choi Sukhee för hennes bilderbok *Jordbarn, himmelsbarn* som bygger på tolv koreanska skrivtecken. Boken presenterades utförligt i förra numret av IBBY-bladet (4/2011) i den nätintervju som Mats Kempe gjort med författaren.

Den slutliga korta listan som IBBY-styrelsen röstade om såg ut så här utan inbördes ordning:
Andy Mulligan, *Box 310* (Berghs)
Enrique Fernandez, *Den glädjelösa ön* (Ordbilder)
Ho Baek Lee, *Ensam hemma* (Berghs)
Choi Sukhee, *Jordbarn, himmelsbarn* (Trasten)
Kurusa, *Lom och tjuvarna* (Hjulet)
Morten Dürr, *Marias docka* (Hegas)
Ruta Sepetys, *Strimmor av hopp* (B Wahlströms)
Hur det gick har ni kanske redan läst på sidorna 2-4

Hur går det egentligen till när IBBY-styrelsen vaskar fram vilka böcker/ författare/illustratörer/översättare/förlag som ska få Peter Pans gulddiplom och silverstjärnor. IBBY-bladet bad två jurymedlemmar att avslöja spelet bakom kulisserna

ATT VÄLJA PETER PAN-PRISTAGARE

Iden årliga barn- och ungdomsboksutgivningen är andelen böcker som uppfyller Peter Pan-kriterierna försvinnande liten. Den översatta barn- och ungdomslitteraturen domineras av böcker från den anglosaxiska världen. Peter Pan ska prisa barn- och ungdomsböcker som visar ett nytt eller i Sverige mindre känt författarskap eller som kommer från en kultur, ett land eller språk som är mindre vanligt förekommande i Sverige. Det kan också vara böcker vars innehåll fokuserar på barn i andra länder och kulturer.

Juryläsningen pågår under hela året, och meningsutbyten sker såväl under sammanträden som via mejl och telefon. De avslutande och därmed verkligt intressanta diskussionerna kommer igång framåt december, då vi tar ett helhetsgrepp på årets utgivning. Arbetet är roligt, ansvarsfullt och oerhört inspirerande.

Styrelsemedlemmarnas olika bakgrunder bidrar till att vi försöker ta in så många aspekter som möjligt under läsningens gång och det är inte alltid vi håller med varandra.

Som nya i styrelsen (invalda vid årsmötet 2011) tycker vi, Ingrid Källström och Karin Mossed, att det har varit alldeles särskilt spännande att delta i juryarbetet – inte bara för läsningens och rangordnandets skull. En sak som tydliggjordes alldeles speciellt var våra respektive ingångar/yrkesbakgrunder.

Medan Ingrid kan sägas upplevelseläsa böcker, granskar Karin (mer eller mindre ofrivilligt) texter, med stränga redaktörsögon. Detta resulterar naturligtvis i starkt motsatta åsikter: Är till exempel *Strimmor av hopp* för sentimental eller beskriver den en grym verklighet? Våra åsikter gick tvärt i sär på den punkten.

Under en juriesammankomst mindes Ingrid en "osentimental och modig historia som på ett påträngande och plågsamt sätt skildrar andra världskrigets ondska". Karin å andra sidan hade läst en bok som förvisso behandlade en många gånger bortglömd del av andra världskriget, men som lämnade henne oberörd. Eller: jo, hon kände sig illa berörd, men kanske inte riktigt på det sätt som avsetts.

Upplevelsen av att ha fått läsa ett rätt smörigt stycke underhållningslitteratur om ett nationellt trauma efterlämnade en fadd smak långt efter det att hon slagit ihop bokens pärmar. Boken rörde oss bägge, men på diametralt olika sätt.

Nå, samtalet övergick till att handla om andra titlar. *Gatans Prins* av Dominique Mwankumi och *Vårt Lejon* av Lesley Beake och Erika Pal, till exempel. De är två av de bilderböcker vi diskuterat.

I *Gatans Prins* möter vi två pojkar Shégué och Lokombe. De lever sina liv tillsammans på en soptipp. Bland allt skräp och bråte letar de efter metallbitar som de kan göra leksaker av för att sedan sälja dem på marknaden.

Illustrationerna är ljusa och dimmiga. Känslan av svagt gryningsljus, eller dallrande värme sprider sig över sidorna. Det nästan doftar! Berättelsen skildrar en verklighet som är främmande för de flesta i bokens målgrupp, men som är konkret vardag för oräkneliga barn. (Se artikel om boken i IBBY-bladet nr 3/ 2011) *Vårt Lejon* är en lekfull fantasi där pappan i familjen en dag tar med sig ett lejon hem. Han säger att det är en hund, men alla ser att det är ett lejon. Problemen och humorn ökar i takt med att lejonet växer ... Och vad händer när lejonet rymmer?

Illustrationerna i klara, starka färger ger extra krydda åt texten. Hela berättelsen har sitt ursprung i en historia som berättats av bushmän i Södra Afrika. Vi har också läst, bläddrat och fördjupat oss i fler bilderböcker, seriealbum och kaptitelböcker för barn och unga. Var och en i styrelsen har sin egen favorit.

Och den nerviga slutomröstningen skedde via mejl. Nu vet både vi och ni vilka 2012 års mottagare av Peter Pan priset och Silverstjärnorna är!

Grattis till upphovsmännen! Hoppas att vi får se flera av er vid prisutdelningen på Bokmässan i Göteborg i september!

Ingrid Källström
Karin Mossed

I höstas besökte **Fatima Sharafeddine** den Internationella barnboksveckan i Stockholm som varje år anordnas av Internationella biblioteket. Sharafeddine, från Libanon, är en av de mest tongivande barnboksförfattarna från den arabisktalande delen av världen, med förlag både i Mellanöstern och Europa.

Nu kommer hon också på svenska tack vare Bokförlaget Trasten – dels med ungdomsboken *Fatine* och dels med bilderboken *Ibn Battuta*. IBBYs Mats Kempe skickade henne några frågor om hennes skrivande, förlag, språk och framtiden.

Fatine och Ibn Battuta från Libanon

You will soon publish your first two books in Swedish. It is the novel *Fatin* for teenagers and the picture book *Ibn Battuta*. Can you tell us a bit about the two books and how you see them in reference to the rest of your literary work?

Fatin is my first young adult book. It is the story of a 17 year old girl who was forced to leave school in the village at the age of 15 to work as a maid in an upper class family in the capital, Beirut. Fatin is bright, and is determined to change her fate. With her determination and strong will, she succeeds to change the path of her life.

The events take place during the civil war in Lebanon in the 1980's. I drew a lot from my own experience of living in the war while writing the story. Besides, the character of Fatin is based on a true person.

In the Arab world, there are very few good books that are written for young adults. That is why I decided to venture in this field, as most of my other books are directed to children from 0 to 10 years. *Fatin* was very well received because of this lack in the market. I am very happy it will be translated into Swedish.

Ibn Battuta is a biographical book of the famous Arab traveller. It is part of a series of books

I am writing to introduce important Arab historical figures to the new generations. The book is directed to the age 7 to 10. There are several series of similar books in Arabic, but what makes this one different, is the style in which it is written and the events I decided to include. I chose to write it in the first person, as if Ibn Battuta himself is telling us his life story.

How did you become a writer of children's literature? What books and authors have been important for you in your own writing process? Can you be inspired by other things outside literature as well? And if so, what can that be?

Before I started writing for children, I worked for several years as a lead teacher in pre-schools in the USA, and afterwards I taught Arabic at the university level. At some point, I felt unsatisfied and needed to find a way to express all my feelings and ideas. My love of children's books, and my educational and professional experiences set the stage for the birth of the writer in me.

When I started writing children's books, I did it because I felt it was fun. Nothing more. But before I knew it, I was getting requests for more books from various publishers; and soon I was getting requests to give workshops for new writers and to participate in events related to the

field in different countries in Europe and the Arab world.

During my many years in the USA, I read a very big number of children's books. I did not know at the time that I was accumulating a reservoir and acquiring techniques of building a story for children. Some of my favourite writers are Eric Carl, Astrid Lindgren, and Beatrix Potter.

I am mainly inspired by what goes on around me. A little detail that might mean nothing to someone else could be the nucleus of a new story. I also draw a lot from my own childhood memories and from the childhood of my own children.

When we meet at the International Children's Book Week in Stockholm you were talking about the language-situation within the Arabic world, and your wish to write in a more "every day spoken" Arabic, but so far being forced to stick to classic Arabic due to, for instance, the publishing houses. Can you recapture for us some of your views on these things?

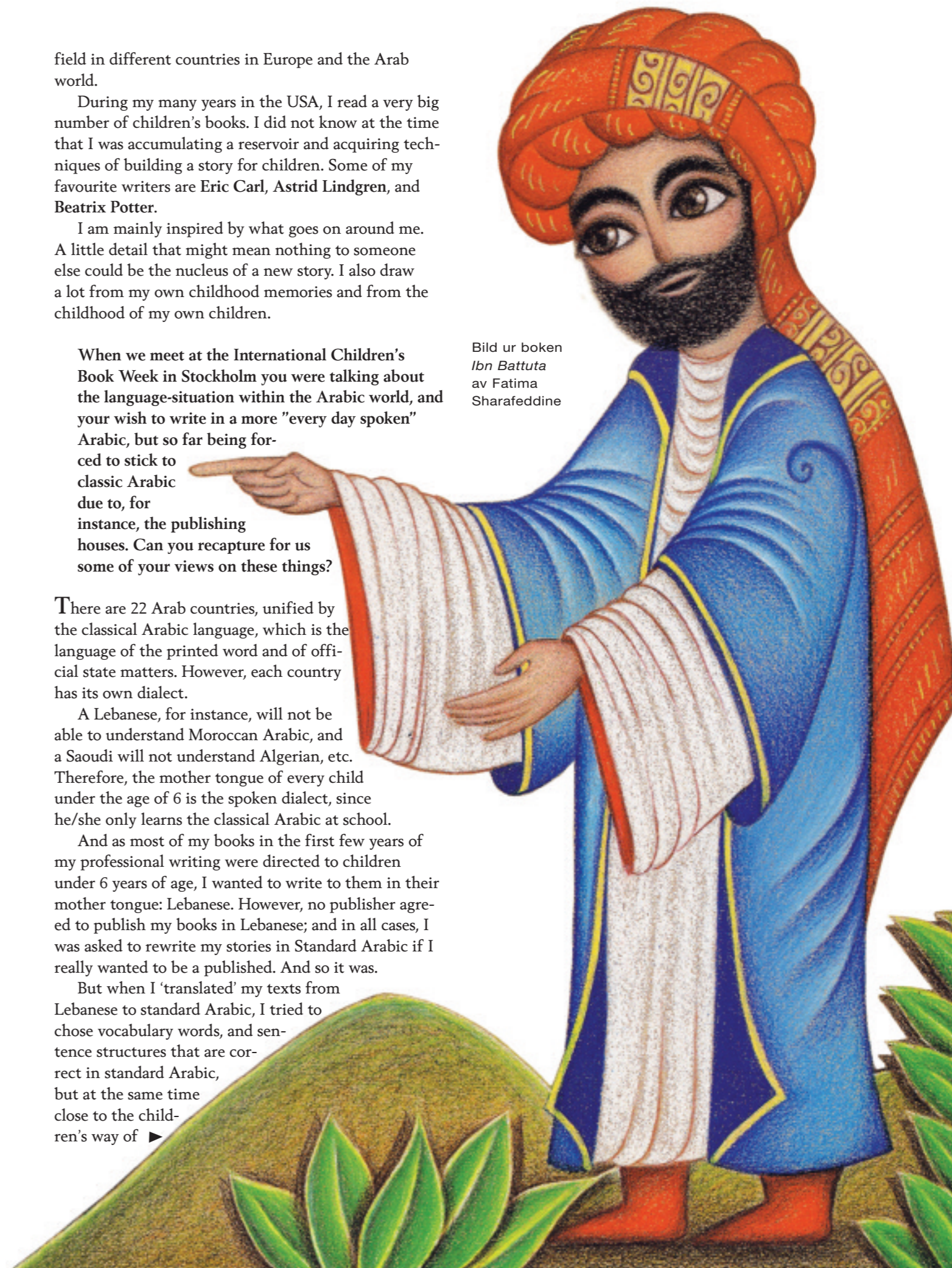
There are 22 Arab countries, unified by the classical Arabic language, which is the language of the printed word and of official state matters. However, each country has its own dialect.

A Lebanese, for instance, will not be able to understand Moroccan Arabic, and a Saudi will not understand Algerian, etc. Therefore, the mother tongue of every child under the age of 6 is the spoken dialect, since he/she only learns the classical Arabic at school.

And as most of my books in the first few years of my professional writing were directed to children under 6 years of age, I wanted to write to them in their mother tongue: Lebanese. However, no publisher agreed to publish my books in Lebanese; and in all cases, I was asked to rewrite my stories in Standard Arabic if I really wanted to be published. And so it was.

But when I 'translated' my texts from Lebanese to standard Arabic, I tried to chose vocabulary words, and sentence structures that are correct in standard Arabic, but at the same time close to the children's way of

Bild ur boken *Ibn Battuta* av Fatima Sharafeddine

expressing themselves. I am now able to manage to do both, on one hand please the publishers, teachers, and parents, and on the other hand reach the children.

You have worked with many different illustrators. How would you describe a successful collaboration between text and image, between writer and illustrator? And what are your personal thoughts on the fusion between the text and the pictures?

I think writers and illustrators should be put in contact at a very early stage in the making of a book. The purpose of that is not for the writer to suggest ideas to the illustrator, but rather for the illustrator to know the writer as a person so he/she understands where the story comes from.

The writer says everything he/she wants to say in the text, and has no right to have requests for the illustrator. The job of the illustrator is to add his/her imagination to the imagination of the writer. I believe that the illustrations should be complementary to the text rather than interpretative of the story.

The images should not limit the imagination of the child, and they should be of high artistic quality. By presenting such high quality books to children we show them respect, and we guide them to respect the book.

You also work with many different publishing houses – both in the Arabic world and in Europe. Can you tell us a little about your contact with your publishers and advantages and disadvantages with having publishers in different parts of the world. Can you, for example, maintain the creative influence over the choice of illustrators?

I think I am very privileged to be able to publish with several publishing houses. I am a full time writer, and therefore I produce a lot of books for the various age groups.

When I write a new book, I decide where to send it based on my knowledge of these publishers and their different interests. So the advantage is in this large spectrum of choices. The disadvantage is that sometimes I feel one specific publisher is upset about me choosing to give a book to someone else.

A writer can't escape the feeling of being in the middle of the battle fields between some publishers, especially when these happen to be in a small country like Lebanon.

As to the choice of illustrators, usually it is the publisher that decides which illustrator to assign to a given book. As a writer, I am asked if I like the style of

the primary samples of the illustrator. But when it comes to the final details, sometimes the publisher's decision is the final decision, even though I express some remarks for a change (this not true in all cases though).

What are your views on children's books, and children's culture in general, now after the Arabic revolutions? Do you think children's literature can have an effect on the development of the society?

I think this is an opportunity for the Arab world to realize that the future will be brighter if we invest in the new generations culturally, educationally, and socially. Here comes the role of books which will be the children's first window to the outside world.

But before we show our children that reading and love of books is the eye opener to the world, the adults themselves should start loving the book. As you know, there is a stereotype about Arabs that they don't read. This is truly a stereotype and a generalization, but it is also based on some experience. Future societies will be built by our children. We need to equip them with a strong base. The love of books and reading is only the beginning of this investment.

Your own future plans – what will you be doing next? Will you write more books for teenagers? Will you continue to write picture books? Do you have other projects in mind? Will you write for adults too?

When I first started writing, about ten years ago, there were very few other writers who were specialized in children's literature. I humbly say I played a pioneering role in this field in my country and the Arab region in general. Now, the status of Arabic children's literature has advanced a lot. More publishers, writers, and illustrators are fully dedicated to this field now.

The big gap we still have is in Young adult books. I published my first book, *Fatin*, recently, and I am about to finish my second one. I think in the future I would like to focus on this age group, since teenagers have never been treated, in my culture, as a distinct category of readers.

They are one day children, and as they hit puberty, they become adults. I do not plan to write for adults.

Regarding other projects, sometimes I dream of establishing an Art and Culture Children's Center. I do not know if this will happen one day.

Internationella biblioteket i Stockholm har flera böcker av Fatima Sharafeddine.

Crying Lion

Plötligt fanns de bara där i min dator. Nya bilder av John Kilaka från Tanzania. Kilaka som berikat så många barn (och vuxna) med sina lovsånger till vänskap och försoning i bilderböcker som *Färsk fisk*, *Vilken vän* och *Förtrollad frukt*. Alla som färgstarka fabler i Tingatinga-traditionen.

Och som gjorde sån succé på bokmässan i Göteborg 2010

Nu är en fjärde bilderbok på gång. Den har titeln *Crying Lion* och handlar enligt författaren/konstnären om ett lejon som när han blev kung körde hårt med sina undersåtar och krävde att de skulle komma med gratis mat till honom hela tiden. De andra djuren försökte på olika listiga sätt jaga bort honom men misslyckades. Till slut var det i vanlig ordning ett litet oansenligt djur (en myra) som löste upp knutarna.

Boken är nästan klar och kommer att publiceras på

John Kilaka visar bilder ur sin nya bilderbok *Crying Lion* för en skolklass i Tanzania. Okänd fotograf.

swahili, tyska, engelska och förhoppningsvis även på danska och svenska. Eller hur Hjulet?

Det ryktas på stan att John Kilaka kommer till Sverige senare i år. Det ser vi fram emot.

SH

"Karlstadtösera." Från vänster Margaretha Ullström, Elisabet Härenstam och Helena Wermcrantz. Foto: Birgitta Alm

HONOUR LIST PÅ VÄRMLÄNDSKA

"När jag såg Margarethas ivrigt nickande huvud, förstod jag att det hela var kört – då hade hon bestämt oss!"

Orden är Elisabet Härenstams och uttalades på IBBY:s årsmöte förra året och det Margaretha Ullström "hade bestämt" är att hon, Elisabet och Helena Wermcrantz ska föreslå lämpliga kandidater till IBBY:s Honour List 2012.

Förslagen skulle vara insända till IBBY centralt i början av september och långt innan deadline översände de tre utomordentligt välskrivna motiveringar med dito översättningar till engelska till oss i IBBY-styrelsen.

Vi blev verkligen förtjusta över att vår strävan att involvera fler medlemmar i IBBY:s viktiga arbete slagit så väl ut. Och vi ville också gärna veta hur de gått till väga för att ro i land denna mäktiga uppgift.

Så en februaridag med iskallt vinande vind stiger jag in i Helenas hem i Karlstad för att samtala med de tre värmländskorna. Vi sitter runt Helenas köksbord och mitt frusna huttrande förbyts i en klar och stilla värme, när jag förnimmar den alldeles särskilda atmosfär av tillgivenhet, förtrolighet och humor, som deras gemenskap utstrålar.

BARNLITTERATUREN SOM DEN RÖDA TRÅDEN

Jag glömmet nästan mitt uppdrag. Jag blir så nyfiken på och tagen av denna stämning, så jag börjar i stället med att be dem berätta om sig själva, hur de träffades, hur länge de känt varandra etc.

Och fram träder bilden av tre – i och för sig ganska så olika personer, både vad gäller bakgrund och temperament – men alla med samma starka övertygelse om barnlitteraturens kraft och möjlighet att påverka och spela en viktig roll i barns och ungas liv. Som tröst och stöd. Som ögonöppnare och nyfikenhetsskapare. Som livsbejakare.

Deras respektive livsbanor har slingrat sig kring varandra under många år. Hela tiden med barnlittera-

turen som en röd tråd. De har mötts till och från på arbetsplatser, lärosäten, skolor, bibliotek.

I olika banbrytande projekt och spännande arrangemang., har de kunnat komplettera och stimulera varandra och tagit del av varandras särskilda kompetenser. Margaretha som bibliotekarie och pedagog, Helena som barnbibliotekarie och översättare, Elisabet som lärare och författare.

Efter en stund frågar jag dem om de är medvetna om att de hela tiden berättar om varandra, framhåller varandras goda egenskaper, beskriver intressanta, spännande och annorlunda saker de andra gjort? Svaret blir tre häpnadsväckande ansiktsuttryck.

VARFÖR VALDE DE JUST DESSA BÖCKER?

Då Helena berättar om sin uppväxt i Brasilien, som en förklaring till varför hon tycker det är så viktigt att det kommer ut böcker från andra världsdelar, som är skrivna av människorna som lever där, påminns jag plötsligt om min ursprungliga fråga.

Hur kom de fram till de namn de föreslog till Honour List katalogen? Det visar sig att det handlar om ett mycket gediget och ambitiöst arbete: De tittade igenom såväl Barnbokskatalogen från de senaste tre åren, som Btj-listor, kollade upp Augustprisvinnare och Barnboksjuryns resultat för att få en rejäl överblick.

Sedan prickade de för de böcker de inte läst och läste och läste och träffades och träffades. Till slut hade de vaskat fram tre kandidater och den fick var och ta på sig att skriva en motivation. En både kollektiv och individuell process således. Något som jag tror är utmärkande för denna treklövers sätt att vara och tänka.

Till sist: Hur känns det nu? Ångrar ni att ni accepterade?

Absolut inte! För även om de varit inblandade i

mycket tillsammans genom åren, så var det här det första jobbet de gjorde tillsammans bara de tre. Och de understryker alla tre hur givande och roligt det varit.

"Så på nästa årsmöte kommer ni att se tre ivrigt nickande huvuden!" säger Elisabet.

Birgitta Alm

Vartannat år ger IBBY ut en ambitiös katalog kallad Honour List.

Varje medlemsland uppmanas att välja ut tre "outstanding books" ur det egna landets utgivning de senaste åren. Tre kategorier uppmärksammas; författare, illustratör och översättare. 2012 års katalog kommer att presenteras på IBBY-kongressen i London i augusti. De svenska bidragen presenteras här nedan.

Cilla Naumann, *Kulor i Hjärtat*. Alfabet 2009 (kategori författare)

I åtta spännande och täta noveller fångas bilden av Tom som just börjat på högstadiet. I motsats till många kamrater lever han i en trygg och kärleksfull familj. Miljön är Stockholm och sommarstugan på landet dit Tom och hans bror fortfarande längtar varje år. Det är ett närgående porträtt av en känslig pojke som reflekterar mycket över sin omgivning. Genom Toms tankar gestaltas hans vardag, mörkerrädsla, svek, märkliga möten, tillkortakommanden och svindlande lycka. Tom visar sina upplevelser snarare än berättar dem. Han är öppen mot de okända, hudlös och ömsint. Författaren förklarar aldrig något. Allt gestaltas i hennes eleganta prosa. Novellerna passar utmärkt för högläsning.

Kirsten Boie, *Alhambra*. Översättning från tyska: Karin Nyman. Berghs 2008 (kategori översättare)

I *Alhambra* möter vi Boston, en vanlig nutida pojke på språkresa till Spanien med sin klass.

På sin vandring i Granadas marknadskvarter händer oförklarliga ting, och plötsligt förflyttas man till Boston till år 1492 och den brinnande inkquisitionen. En bok, som förpackar historiska fakta och pläderar för tolerans och medmänsklighet i en oavbrutet spännande och fantastiskt komponerad form. Boken har inslag av fantasy i en tidsresa som man som läsare, tack vare Kirsten Boies berättarkonst, tar till sig som en självklarhet.

I *Alhambra* växlar språket mellan nutid och dåtid, mellan dagens kompisnack och medeltida sirlighet och maktspråk, mellan det vardagliga, nästan tidlösa, samtalet vänner emellan, och det historiskt korrekta ordvalet och benämningen av platser och föremål.

Översättaren Karin Nyman får allt detta att stämma och finner ord för både politiska tankar, starka känslor och komiska situationer.

Pija Lindenbaum, *Siv sover vilse*. Rabén & Sjögren, 2009 (illustratör).

Med humor och känslighet introduceras läsaren i *Siv sover vilse* i en liten flickas rädslor och får uppleva hur hon med hjälp av fantasin erövrar verkligheten och stärker sitt självförtroende. Siv sover för första gången över hos sin nyvunna bästis Cerisia. Pija Lindenbaum skapar en barnens egen nattvärld i storstadens inners-tadsvåning där perspektiv och dimensioner rubbats.

Cerisias hem är annorlunda och olikt Sivs. Det obekanta bidrar till det otäcka i att sova borta och Cerisia är inte heller alltid så snäll mot sin gäst. När Siv vaknar mitt i natten finner hon sig ensam i rummet. Hon går upp för att leta efter sin bästis och vandrar in i en nattlig värld där drömmarna blandas med verklighet och sveps in i intensivt rosa och violetta toner och förvrängda perspektiv.

Med morgon och ljus kommer tryggheten igen men framförallt så kommer pappa för att följa Siv hem.

Nu har den haft premiär även i Sverige.
Steven Spielbergs film
WAR HORSE, som bygger på en ungdomsbok
av den engelske författaren
Michael Morpurgo. Mats Kempe funderar
kring fenomenet bortglömda böcker som
plötsligt får en andra chans.

KASPAR, EN KUNGLIG KATT

Att bli bortglömd ... det är ett märkligt öde som kan drabba vissa väldigt bra författare. I litteraturhistorien har det framför allt drabbat kvinnliga författare – eller författare utanför den anglosaxiska sfären. Men ibland faller även vita, västerländska, engelsktalande män i en obegriplig glömska.

Vuxenboksförfattaren Richard Yates är ett utmärkt exempel. Några år efter sin död 1992 fanns hans böcker inte längre att få tag i. Ingen pratade eller skrev om honom. Men så småningom började det hända något – och så kom filmatiseringen av *Revolutionary Road* ...

Författare kan även falla i glömska lokalt – i Sverige till exempel. Den apbra engelske bilderboksskaparen Anthony Browne är stor som ett hus utomlands och har belönats med IBBYs H. C. Andersenpris. Men här hemma har förlagen gjort några försök att introducera honom på svenska, men sen gett upp efter bara ett par böcker. De bästa böckerna av Anthony Browne återstår ännu att översätta – och upptäckas.

Ytterligare ett sådant här exempel är den bitvis briljante ungdomsboks-författaren Michael Morpurgo. Ett knappt tiotal barn- och ungdomsböcker gavs ut från mitten av 1980-talet till tidigt 2000-tal. Sen hände ... ingenting.

Tills förra året – då förlaget En bok för alla beslöt sig för att ändra på saken och återutgav en av hans allra bästa romaner, *Kensukes rike*, om en pojke och hans hund som spolas iland på en ö i Stilla havet.

Och så kom den där filmatiseringen – Steven Spielberg satte tänderna i romanen *Warhorse*, eller *Joey* som den hette när den kom ut på svenska 1985 – om en häst som kallas in i första världskriget. Att förlaget Egmont nu dammar av och ger ut *Joey* under samma

titel som filmen – *Warhorse* – är kanske inte helt oväntat. Men vad som är långt mer glädjande är att förlaget B Wahlströms tar ett litterärt ansvar och intro-

ducerar den första nyöversatta romanen av Morpurgo som kommit ut i Sverige på nästan tio år – *Kaspar, en kunglig katt*. I den här berättelsen har Michael Morpurgo spunnit sina intrigtrådar kring hotell Savoy i London och atlantångaren Titanic. Piccolon Johnny Trott är huvudperson. Katten Kaspar är med på färden.

Jo, den starka vänskapen mellan barn och djur går igen i hela Morpurgos författarskap. Likaså de faktiska historiska händelserna – alltid väl researchade. Sen finns också den påtagliga närvarokänslan i texten som blivit lite av Morpurgos signum. När jag sitter där på tunnelbanan i rusningstid och läser, så överrumplas jag plötsligt av en häftig svindelkänsla, ett hastigt illamående, en sorts flaxande kramp i maggropen.

Flickan Lizziebeth har nämligen klättrat ut på Hotell Savoy's branta tak för att rädda en skadad duva. Och Johnny Trott klättrar efter för att rädda Lizziebeth. Och jag själv, jag är ju med där det händer.

Att läsa Morpurgo är att ständigt själv få "filmatisera" berättelserna och visa dem på hemmabion inne i mitt huvud. Det är wide-screen och hifi-ljud – eller snarare ännu bättre – miljön och karaktärerna blir så påtagliga att jag nästan kan stiga in och själv bli del av berättelsen. Mätte nu bara B Wahlströms orka vidare – det finns fler Morpurgo-romaner som väntar på att bli översatta.

Mats Kempe

GULLIVERPRISET 2012 TILL BOKSPINDLARNÄ

Juryns motivering:

Helena Eriksson Berhan och Nina Suatan, har alltsedan de startade Bokspindeln i november 2003, arbetat för att skapa en bokhandel där litteratur och media varken har språkliga eller geografiska gränser. Med en aldrig sinande entusiasm och en imponerande arbetskapacitet har de utvecklat bokhandeln till en självklar mötesplats och resurs för alla som är intresserade av barnlitteratur från olika delar av världen. Deras stora kunnsighet och utåtriktade arbetssätt har gjort Bokspindeln till en viktig stöttepelare för alla de organisationer och enskilda, som tror att barnlitteraturen "kan bygga broar mellan människor och länder".

Det prestigefyllda Gulliverpriset är instiftat av IBBY Sverige och har delats ut varje år sedan 1969. Det går till någon som genom sin verksamhet bidragit till att öka förståelsen för barn- och ungdomsboken. Pristagaren utses av en kommitté med representanter för Svenska barnboks-institutet, Svenska förläggareföreningen, Svenska bokhandlarföreningen, Svenska tecknare, Sveriges författarförbund, Sveriges radio/ UR och IBBY Sverige. Priset består av ett diplom tecknat av Eva Eriksson samt en penningssumma.

Gulliverpriset delas ut på IBBY Sveriges årsmöte den 14 mars 2012. Lokal: Internationella biblioteket, Stockholms stadsbibliotek.

PRISTAGARE DE SENASTE 10 ÅREN

2011 Lena Lundgren, 2010 Tove Jonstoj, 2009 Marianne Eriksson, 2008 Boel Westin, 2007 Birgitta Caperius, 2006 Åke Dansk, 2005 Eva Alge, 2004 Lena Kjersén Edman, 2003 Lena Törnqvist, 2002 Ulla Rhedin

Glada Gulliverpristagarna Helena Eriksson Berhan (t v) och Nina Suatan poserar framför utländska böcker inne i Bokspindeln.

Foto: Sara Hallonsten

Ulla Forsén, ordförande. *Invald 2010*
Plantagegatan 15, 413 05 Göteborg
Mobil 070 83 43 503
E-post uforsen@gmail.com

Birgitta Alm, vice ordförande, *Invald 2010*
Olympiavägen 38, 122 40 Enskede
Tel bostad 08- 648 91 47
Mobil 073 210 78 49
E-post bia.alm@glocalnet.net

Gertrud Widerberg, sekreterare *Invald 2009*
Kvisttorget 2 414 55 Göteborg
Tel arb 031- 368 33 19
Mobil 0702 44 12 34
E-post gertrud.widerberg@kultur.goteborg.se

Pia Cronholm, kassör, medlemsregister. *Invald 2010*
Tideliugatan 27, 118 69 Stockholm
Tel bostad 08- 644 86 44
E-post pia.cronholm@gmail.com

Gallie Eng. *Invald 2010*
Lövholmsvägen 19, 117 65 Stockholm
Mobil 070 66 183 77
E-post gallie.eng@gmail.com

Mats Kempe, rapportör Bookbird. *Invald 2009*
Sjövägen 8, 136 49 Haninge
Mobil 0762 19 58 22
E-post tilltheendoftheday@hotmail.com

Andrea Räder, ansvarig hemsidan. *Invald 2010*
Götabergrsgatan 6B, 411 34 Göteborg
+46 760821272
E-post andrea@andrea.nu

Ingrid Källström. *Invald 2011*
Tantogatan 45 2 tr, 118 42 Stockholm.
Mobil 076 2418264 / 076 123 13 11
e-post: ikallstrom@spray.se

Karin Mossed. *Invald 2011*
Storsjövägen 54, 120 59 Årsta. 0707 106409
e-post: karin@xpublishing.se

Redaktör IBBY-bladet:
Sven Hallonsten 0707 35 34 97
e-post: hallonsven@gmail.com

Revisor Lena Widerberg
E-post widerberg@auktionskompaniet.com

E-post till IBBY Sverige info@ibby.se
Hemsida www.ibby.se
Organisationsnummer: 842 000 – 8628
Plusgiro 55 77 87 – 9 Årsavgift enskild 200 kr,
bibliotek, organisationer 400 kr
ISSN 2001-1148

OMSLAGET: Bild ur *Ensam hemma*
av koreanske barnboksförfattaren Ho Baek Lee.
Årets Peter Pan-pristagare

KULTURRÅDET SVIKER IBBY

Detta är det allra sista IBBY-bladet i den form det haft sedan Sven Hallonsten åtog sig redaktörskapet i slutet av år 2007.

Vi i svenska IBBY-styrelsen är besvikna, ledsna och arga. Vi hade en vision.

Vi ville steg för steg utveckla IBBY-bladet till en mini-Karavan, en barn-Karavan som inbjöd till resor ut i okända författar- och illustratörslandskap, till inblick i olika kulturernas barnlitteratur och syn på barns läsning samt i eldsjälars arbete med berättelser för att barn i krisdrabbade länder ska få tröst, vila och bilder att tänka med. Det finns så mycket utanför vår egen kulturkrets att inspireras av, att lära av. Det finns så mycket som även de barn som lever här skulle kunna berikas av.

Men tji fick vi! Kulturrådet har stängt sin plånbok för oss. Ja, inte helt förstås. IBBY Sverige får kulturrådsstöd som internationellt nätverk och i denna stödform ges inte medel till "medlemstidskrift." Vi uppmanades därför av handläggare på kulturrådet att söka tidskriftsstöd för bladet och det har vi gjort. Men det blev nobben.

Trots alla vackra ord står inte barnkulturen högt i kurs. Och i år är anslaget nedskuret med 55 000 kr. Så det är ganska enkelt. Vi kan inte fortsätta att ge ut IBBY-bladet i den form det har nu. Vad som kommer i stället är vi inte riktigt på det klara med ännu.

Tack vare ett bidrag från stiftelsen Solkatten har vi kunnat förnya vår webbplats. Kära IBBY-bladsläsare, följ IBBY-arbetet där, gör inlägg, ge oss idéer! Och någon form av tryckt medlemsblad har vi inte gett upp hoppet om.

Och till sist: Tack Sven för att du kvarstått som redaktör detta sista år och för att du gjort en tidskrift vi med stolthet och glädje önskat sprida till allt fler.

Ulla Forsén
ordförande Svenska IBBY

Redaktörens kommentar:

Med små resurser och ideella krafter har vi försökt göra IBBY-bladet till något mer än det medlemsblad som Kulturrådet envisas med att kalla vår tidning.

Men nu är det roliga slut. Barnkulturen får huka sig i snällblåsten från en regering som saknar intresse och kunskaper i ämnet och med ett Kulturråd som bedriver en Moment 22-verksamhet till synes utan mål och mening.

Tack till Eva Alge som formgivit vackert och inspirerande och tack till Annika Holm, som varit mitt redaktionsråd och som skrivit mycket och bra hela tiden.

SH

ALMA 2012

Tioårsjubileum för ALMA-priset. Tisdagen den 20 mars kl. 1300 tar juryordförande Larry Lempert plats i talarstolen och meddelar med sin välljudande skånska stämman vem eller vilka som fått årets stora barnbokspris. Juryn har haft 184 kandidater från 66 olika länder att välja mellan. Evenemanget direktsänds per länk till den pågående barnboksmässan i Bologna.

IBBY Sverige har nominerat Lennart Helsing, Véronique Tadjo från Elfensbenskusten och den läsförmedlande organisationen Planète Jeunes som finns i flera länder i Västafrika

BOLOGNA 2012

För 49:e gången blir det barnboksmässa i Bologna. Den 19-22 mars när våren slagit ut i Italien samlas cirka 1200 utställare från nästan 70 länder för att visa barnboksvärlden vad som hänt sen sist.

ALMA-gänget är på plats för att visa sin jubileumsutställning, berätta om priset och lobba för nästa år när Sverige är temaland (guest of honour) vid den femtionde barnboksmässan.

Det blir också ett seminarium med deltagande av flera tidigare ALMA-pristagare

Observera!

IBBY SVERIGE ÅRSMÖTE

Onsdagen den 14 mars kl. 18.30 på Internationella biblioteket, Odengatan 59, Stockholm (översta våningen)

Utdelning av Gulliverpriset till Nina Suatan och Helena Eriksson Berhan, Bokspindeln

Läsambassadören Johan Unenge presenterar sitt jobb Årsmötesförhandlingar

Mingel och lättare förtäring till självkostnadspris
Förnamlan till Pia Cronholm, tel. 08/ 6448644, 073/6327629
Eller e-post pia.cronholm@gmail.com
Välkomna!

IBBY CHINA

Det kom ett mail från CBBY, Chinese Board on Books for Young People om att man bestämt sig för att ge ut en serie med högkvalitativa böcker av HC Andersson Award-winners. Man satsar tydligen även på de nominerade för de vill ha tips från svenska IBBY om vilka böcker av Lennart Helsing och Anna Clara Tidholm som vi tycker bör överlämnas.

De första 40 böckerna beräknas vara färdiga för utgivning i november 2012. Det kan man kalla satsning på barnlitteratur.

JUST AFRICA

Rättvist och afrikanskt. Butiken som ligger vid Södermalmstorg vid Slussen i Stockholm satsar på konsthandverk, kläder och barnböcker från framförallt Väst- och Östafrika. De har också ett litet konstgalleri och under februari 2012 ställde man ut fem afrikanska bilderbokskonstnärer i samarbete med bla. Den hemliga trädgården; Christian Epanya, Kamerun, Piet Grobler, Sydafrika, John Kilaka, Tanzania, Dominique Mwankumi, Kongo och Véronique Tadjo från Elfensbenskusten.

Böcker såldes och utbildningsprogram ordnades. Planer finns att skicka utställningen vidare till Göteborg och kanske fler ställen. Meddelas på IBBYs hemsida.

Sista sidan i sista IBBY-bladet. Jag väljer en bild av Véronique Tadjo från Elfenbenskusten, hämtad ur *Mandelas sagobok* från 2003. Med inspiration från denna bok startade nätverket Den hemliga trädgården. Och nu har IBBY Sverige i flera år nominerat Tadjo för ALMA-priset.

Det kanske är dags för en afrikansk barnboks-konstnär i år.

Och faller inte juryn för Tadjo finns det fler att välja på; Niki Daly, Piet Grobler, Meshack Asare, Lesley Beake.

Just Africa!

SH